

INDEX

LIBER TERTIUS DE PRAECEPTIS DECALOGI ET ECCLESIAE

(SEQUITUR)

TRACTATUS QUINTUS DE SEPTIMO PRAECEPTO *NON FURTUM FACIES*

TRACTATUS PRAEAMBULUS De Justitia et Jure.

486. Qualiter dividatur justitia, et qualiter jus. — 487. Quid sit dominium et ususfructus. — 488. Quot sint peculia filiorumfamilias. — 489. Quae sint bona uxorum. — 490. Quot bona clericorum. Et praesertim, 1. Quae sint *patrimonialia*. 2. Quae *industrialia*. 3. Quae *parsimonialia*. 4. Quae *ecclesiastica*. — 491. De his quaer. I. An clericus teneatur necessario pauperibus succurrere. — Qu. 2. Qui veniant nomine pauperum. — Qu. 3. An praefерendi pauperes loci. — Qu. 4. An superflua possint reservari. — Qu. 5. An clericis habens sua possit vivere ex bonis beneficii. — Qu. 6. An etiam pensionarii teneantur superflua erogare in usus pios. — 492. Qu. 7. An beneficiarii male expendentes redditus, teneantur ad restitutionem. — Qu. 8. An peccent graviter, qui dono accipiunt superflua a beneficiario. — 493. Quot modis acquiratur dominium: *I^o. Occupatione*. — 494. *II°. Nativitate*. — 495. *III°. Alluvione*. — 496. *IV°. Specificatione*. — 497. *V^o. Accessione*. — 498. *VI°. Confusione et Commixtione*. — 499. An idem quod currit in mixtione pecuniae, currat aliarum rerum. — 500. *VII°. Aedificatione*. — 501. *VIII°. Plantatione*. — 502. *IX°. Perceptione fructuum*. — 503. *X^o. Traditione*. — 504. De *Praescriptione* et conditionibus requisitis ad praesribendum. Et 1. De bona fide. — 505. 2. De titulo justo; et an sufficiat titulus coloratus vel existima-

tus. — 506. 3. De continuata possessione, et de tempore requisito ad praesribendum (usque ad n. 510). — 511. Quando praescriptio interrupatur. — 512. An haeres possessoris malae fidei possit praescribere. (Sed vide etiam n. 516). — 513. An possit praescribi libertas a solvendo debito aut multa. — 514. Quibus detur restitutio in integrum circa bona praescripta. — 515. 4^a conditio ad praesribendum est, ut res sit apta praescribi. — 516. Decisio quatuor Aularum, facta Neapolitana circa praescriptiones. — 517. An in conscientia res praescripta possit retineri, etiam ubi lex praescriptionis non viget p. 3

CAPUT I.
De Furto.

DUBIUM I.

QUID SIT FURTUM, ET QUALE PECCATUM.

518. Quid est furtum. — 519. An liceat aliquando auferre alienum ob bonum finem. — 520. An, ob necessitatem. — Qu. 1. An captivi apud Turcas possint alienum surripere ad se liberandum a captivitate. — Qu. 2. An pauper extreme indigens possit accipere antequam petat. — Qu. 3. An possit accipere rem magni valoris. — Qu. 4. An fur teneatur restituere, si consumperit rem ablatam in extrema necessitate. — Qu. 5. An surripiens in extrema necessitate, teneatur ad restitutionem, si fiat dives. Et hic quaeritur an dives satisfaciat suae obligationi, si det mutuo rem pauperi. — Qu. 6. An dives, non subveniens, teneatur postea ad restitutionem. — 521. Quando liceat creditori facere compensationem. — 522. An famuli possint sibi compensare salaryum pro suis operibus. (Sequitur idem n. 523 et 524). — 523. An christiani possint auferre res Turcarum. p. 27

DUBIUM II.

QUAE SIT QUANTITAS NOTABILIS
AD MORTALE PECCATUM.

526. Quae sit quantitas gravis respectu ad diversa genera personarum vel ad diversas circumstantias. — 527. Id clarius elucidatur. — 528. Conclusio et probabilior sententia. — 529. Quid de furto rerum expositarum, nempe fructuum et lignorum. — 530. Quae quantitas sit gravis in furtis minutis. — 531. Quid, si sit animus restituendi brevi tempore, vel partem complemunt materiam gravem. — 532. An sit mortale furari parum reliquiae sacrae p. 36

DUBIUM III.

QUANDO GRAVITER PECCET QUI MULTA MINUTA
FURTA COMMITTIT.

533. Quid, si qui furatur non habeat animum ditescendi. Quid, si habeat. — 534. An furta facta diversi coalescant. Et an tunc restitutio possit fieri pauperibus. — 535. Quid, si plures furentur parva, altero alterum nesciente. — 536. Quid, si mutuo sciant, et eodem tempore furentur. — 537. Quid, si unusquisque moveatur exemplo alterius. — 538. An sit mortale furari quid leve, post completam materiam gravem p. 45

DUBIUM IV.

QUID SENTIENDUM DE FURTIS DOMESTICORUM
VEL AMICORUM.

539. Quid de furto uxorum et virorum. — 540. An uxor possit dare eleemosynas, etc. — 541. An aliquando possit expendere. — 542. An liceat ipsi subvenire parentibus, etc. — 543. Quale furtum filiorum sit grave. — 544. An filius possit a patre mercatore subripere mercedem pro opera sua. — 545. Quid de furtis famulorum in esculentis, etc. — 546. De restitutione facienda ab uxore et filiis p. 48

CAPUT II.

De Restitutione.

DUBIUM I.

QUID SIT RESTITUTIO
ET QUI TENEANTUR AD EAM.

547. Quid est restitutio; et an debeat tantum ex laesione justitiae commutativa. — 548. Quae sint radices restitutionis. — 549. Quaenam est culpa theologia, et quale juridica. — 550. Ex qua culpa oriatur obligatio restituendi. — 551. Quid, si quis leviter alterum laedat, animo graviter nocendi. — 552. An culpa venialis inducat obligationem restituendi. — 553. An ex levi furto possit aliquando ori gravis obligatio restituendi. — 554. An ad restitutionem in contractibus requiratur culpa theologica. — 555. An idem in officiis. — 556. Quid de injuria materiali et formalis. Et vide ibi resolutiones p. 52

DUBIUM II.

AN QUI COOPERANTUR AD DAMNUM ALTERIUS
TENEANTUR AD RESTITUTIONEM.

557. Quotuplices dicantur cooperantes. — 558. Quid de mandante. — 559. Quid de consilente. Quaer. 1. An praebens pravum consilium, et postea revocans, teneatur ad restitutionem. — 560. Qu. 2. Executo consilio, quisnam primo teneatur. — 561. Qu. 3. Quid, si damnum etiam sine consilio evenisset. — 562. Qu. 4. Quid in dubio an consilium fuerit causa damni. — 563. Qu. 5. Quid, si alter sit determinatus ad damnum, et tu tantum suadeas modum. — 564. Qu. 6. An teneatur ad restitutionem suadens damnum ex ignorantia culpabili. — 565. Qu. 7. An parato inferre majus damnum possit suaderi minus. — 566. Quando teneatur ad restituendum *dans iniquum suffragium*. — 567. Quando teneatur *palpo*. — 568. Quando *praebens recursum*. — 569. An emptor rei furtivae possit illam reddere furi ad recuperandum pretium. — 570. An idem possit emptor malae fidei. — 571. Quomodo teneatur *participans*. Quid, si cooperetur ob metum. — 572. Quid, si impediatis alium ne reparet damnum alterius. — 573. Quomodo teneantur *causae privativae*. — 574. Vide alios casus apud Busenbaum usque ad n. 578. p. 58

DUBIUM III.

AN SUPRADICTI TENEANTUR SINGULI RESTITUERE
IN SOLIDUM, ET QUO ORDINE.

579. Qui teneantur restituere in solidum. — 580. Qui teneantur primum restituere. — 581. Quid, si damnificatus condonet restituitionem p. 71

DUBIUM IV.

AN TENEANTUR RESTITUERE, QUI ALIUM IMPEDIVIT
A CONSECUCTIONE ALICUJUS BONI.

582. Quid, si quis impedit, sine vi aut fraude, aliquem a consecutione justi boni. — 583. Quid, si quis impedit mendacii, ne fisco applicent bona, propter gabellam non solutam. — 584. Quid, si quis ex odio, sine vi aut fraude, efficit ne alter aliquod bonum obtineat. — 585. An suadens episcopo conferre beneficium minus digno peccet, et teneatur ad restitutionem. Quid, si beneficium debeatur alicui, ratione concurso. (Remissive ad Lib. IV, n. 109). — 586. An teneatur ad restitutionem occidens aliquem, ut alteri homicidium imputetur. (Remissive ad n. 636). — 587. An teneatur ad damnum, impediens vi aut fraude, etc. — Quid, si precibus importunissimis aut metu. — 588. Quid, si religiosus suadeat testatori relinquere bona suo monasterio, relicta ecclesia matrice p. 73

DUBIUM V.

CUI VEL QUIBUS RESTITUENDUM.

589. Quid, si creditor sit incertus. — 590. An, tradita re pauperibus, sit restituenda do-

- mino comparanti. — 591. Quid notandum circa compositionem in debitis incertis. (Usque ad n. 594). — 595. Quid, circa furtuta minuta. — 596. An bona certa sint restituenda domino, vel possessori. — 597. An fur teneatur rem mittere domino cum magno suo damno. — 598. Quid, si sumptus pro missione excedenter valorem rei. — 599. Quid, si acceperis a possessore bonae fidei rem non suam. — 600. Emptor rei furtivae, an possit eam reddere furi. (Vide etiam dicta n. 569). — 601. An revendens rem emptam bona fide, teneatur premium restituere emptori. — 602. Quid notandum circa thesauros inventos. — 603. An inventor rei perdita possit eam sibi retinere. — 604. Quid notandum circa res captas venatione. — 605. Quid, si quis venatur in locis reservatis. — 606. Quae venatio vetetur clericis et religiosis p. 77

DUBIUM VI.

DE REBUS QUAE DEBENT RESTITUI.

ART. I.

QUID DEBEAT RESTITUI AB INFERENTE INJURIAM
MATERIALEM TANTUM, SIVE POSSESSORE BONAE FIDEI.

607. Ad quid teneatur possessor bonae fidei. — 608. Quid, si acceperit a fure, qui potens sit restituere. — 609. Vide alios casus. — 610. Quos fructus tenetur restituere possessor bonae fidei. — 611. Quid, si acceperit rem commixtam cum bonis furis. — 612. Quid, si per illam acceptionem fur factus sit impotens ad restituendum. — 613. Quid, si quis projiciat in mare gemmam, quam putabat valere decem, si illa valebat centum aureos. p. 89

ART. II.

QUID DEBEAT RESTITUI AB INFERENTE INJURIAM FORMALEM, SEU MALAE FIDEI DAMNIFICATORE SEU POSSESSORE.

614. Ad quid teneatur possessor malae fidei. — Vide resolutiones. — 615. Circa solutionem gabellarum: Qu. 1. Quis possit tributa imponere. Qu. 2. Quae requirantur ad justi tributi impositionem. — 616. Qu. 3. An fraudantes gabellas peccent, et teneantur ad restituionem. Qu. 4. An teneantur solvere gabellam subdit, deferentes res ad usum proprium. Et an pauperes. — 617. Qu. 5. An populi, in dubio de justitia tributi, teneantur ad ejus solutionem. Qu. 6. An creditor regis possit fraudare gabellam alteri locatam aut venditam. Qu. 7. An emens mercem a defraudante gabellam teneatur ad ipsam. — 618. An dominus possit retinere expensas utiles in re factas a fure. Et an fur teneatur ad omnia damna, saltem confuse praevisa. — 619. Cui crescat premium rei ablatae. — 620. Quid, si apud furem pereat res, quae aequae perirent apud dominum. — 621. Quid, si quis occidat agnum alterius, qui postea pluris valuerit. Et quid, si fur consumat tempore majoris pretii agnum, quem dominus tempore vilioris

- erat consumpturus. — 622. Quid, si quis se fingat pauperem. — 623. Quid, si quis consumat rem alienam in extrema necessitate. — 624. Quid, si consumat rem mutuatam. — 625. Quid, si quis emat rem alienam cum dubio. p. 94

ART. III.

AN ET QUID DEBEAT RESTITUI PRO INJURIA ILLATA CORPORI, V. GR. PER MUTILATIONEM, OCCISIONEM, ETC.

626. Ad quid teneatur occisor. — 627. An impotens restituere in uno genere, teneatur in alio. — 628. Quid, si quis, occidens Cajum, putarit occidere Titum. Et an iste incurrat irregularitatem, aut excommunicationem canonis. — 629. Quid, si quis incenderit domum Caji, putans Titum. — 630. An valeat remissio patris occisi, in praejudicium filiorum. — 631. Vide alios casus. — Quibus haeredibus facienda restitutio. — 632. An homicida teneatur restituere bona quae occisus alius dedisset ex liberalitate. — 633. Quid, si damnum istorum intenderit. — 634. Ad quid teneatur homicida creditoribus occisi. — 635. Quid, si homicidium imputetur alteri, et hoc occisor advertat. — 636. Quid, si hoc etiam intendat. — 637. Ad quid teneatur invasus, excedens moderamen inculpatae tutelae. — 638. Quid, si provocans occidat alterum, pugnam acceptantem. — 639. An detrahendum premium laboris, quem occisus sustinuissest pro lucro amiso. p. 105

ART. IV.

QUID DEBEAT RESTITUI PRO ILLATO STUPRO.

640. Ad quid tenetur stuprator, si virginem vi corruperit. — Ad quid, si virgo consenserit. — 641. Ad quid tenetur deflorator, si non promittit matrimonium. — 642. Corruptor ficte promittens tenetur ad matrimonium. — 643. Limit. I. Quid, si puella potuit advertere fictionem. Dub. 1. Quid, si vir sit melioris conditionis. Dub. 2. Quid, si puella disparitatem ignoraverit. Dub. 3. An his casibus vir teneatur saltem ad damna. — 644. Limit. II. Quid, si timeatur malus exitus, vel scandalum propinquorum; et quid, si immineat dedecus familiae. — 645. Limit. III. Quid, si vir extorqueat solos tactus. — 646. Limit. IV. Quid, si femina jam sit corrupta. — 647. Limit. V. Quid, si non stet per virum quod matrimonium fiat. — 648. An, si virgo violata renuat nubere, teneatur vir eam dotare. — 649. An vir, habens votum castitatis, teneatur ducere violatam sub pacto matrimonii. 650. Ad quid teneatur vir violans consanguineam, cui conjugium promisit. Quid, si ficte promisit cum pacto impetrandi dispensationem p. 115

ART. V.

QUID DEBEAT RESTITUI PRO ADULTERIO.

651. Ad quid tenentur adulteri. — 652. Ad quid tenetur adultera. — 653. An teneatur

manifestare, prolem non esse legitimam. — 654. An tunc spurius teneatur credere matri. — 655. Ad quid tenetur adulter. — 656. An teneantur adulteri reficere expensas hospitalibus pro exposita prole. — 657. Ad quid tenetur adulter, si dubium sit an proles sit mariti. — 658. Quid, si dubium sit inter duos adulteros. — 659. Ad quid tenetur adulter, si ipse non fuerit causa suppositionis. p. 130

ART. VI.

QUID DEBEAT RESTITUI PRO FAMA ET BONIS SPIRITALIBUS, UT INDUCTIONE AD PECCATUM, AVOCATIONE A RELIGIONE.

660. An restitutio facienda in alio genere. (De restitutione famae, vide dicenda n. 988). — Vide hic alias resolutiones. — 661. Quid, si quis inducat alterum ad peccandum. — 662. Ad quid teneatur, qui abduxerit novitium vel religiosum a sua religione. — 663. De restitutione ob omissionem Officij divini. — 664. Qu. 1. Quid, si fructus beneficii non percipientur. — 665. Qu. 2. Quid, si omittatur Officium sine culpa. — 666. Qu. 3. An restituendi fructus intra primos sex menses. — 667. Qu. 4. An omittens Officium possit postea supplicare altera die. — 668. Qu. 5. Quid, si omittatur pars minor, quam integræ Horae. — 669. Qu. 6. Quid, si reciperentur Horae sine attentione interna. — 670. Qu. 7. An excommunicatus teneatur restituere fructus. — 671. Qu. 8. An omittens incurrit aliam poenam. — 672. Qu. 9. Cui facienda restitutio. — 673. Qu. 10. An omnes fructus restituendi. Et quid de beneficiario simplici. — 674. Qu. 11. An teneatur ad Officium habens tenuem beneficium. — 675. Qu. 12. An canonici non assistentes vel non psallentes in choro teneantur ad restitutionem distributionum et praebendarum. — Dub. 1. An peccant graviter canonici qui choro non assistunt. — Dub. 2. Quid teneantur restituere, si choro non intersint. — Dub. 3. An satisfaciant choro qui tantum intersunt, et non recitant. — Dub. 4. An satisfaciant choro qui submisso recitant. p. 136

DUBIUM VII.

DE CIRCUMSTANTIIS RESTITUTIONIS.

ART. I.

QUO TEMPORE, LOCO ET MODO DEBEAT RESTITUI.

676. Quando et ubi facienda restitutio. — 677. An sumptibus furis. — 678. Quando et ubi facienda solutio ex contractu. — 679. Quando peccat differens restitutionem. — 680. Ad quid tenetur debitor, si ex dilatatione creditor patitur damnum. — 681. An absolvendus, qui potens restituere, vult differe restitutionem. — 682. An absolvit possit debitor antequam restituat. — Et an confessarius debeat monere de restitutione poenitentem qui est in bona fide, si praevideat monitionem non profuturam. — 683. Quot peccata committat negligens restituere. p. 151

ART. II.

QUO ORDINE RESTITUI DEBEAT.

684. Cui facienda restitutio, si res exstet. — 685. An pretium rei venditae possit solvi creditori vendoris. — 686. An pecunia furtiva, immixta propriae, restituenda sit ante alia debita. — 687. An prius restituenda debita certa quam incerta. — 688. An prius solvenda debita ex delicto quam ex contractu. — 689. Quae alia debita prius solvenda. — 690. An semper preferendi credidores hypothecarii anteriores, etiam ex hypotheca tacita. An autem personales anteriores. — 691. An praeferriri possit creditor pauperior. — 692. An prius exigens. — 693. An creditor, cui inter plures facta est solutio, possit eam retinere. — 694. An famuli possint accipere salarium a debitibus gravato. — 695. An uxor et filii, alimenta. p. 155

ART. III.

QUAE A RESTITUTIONE EXCUSENT.

696. Quae excusent ex parte debitoris. — 697. Quid, si non possis restituere, nisi cum graviori damno. Quid, si dominus aequale damnum sit passurus. Quid, si dominus sit abusurus re restituenda. — 698. Vide alias casus. — 699. Quid, si debitor cedat bonis. — 700. Quando excusetur restitutio ex parte creditoris. — Qu. 1. An liceat rem alienam retinere vel accipere ex praesumpto consensu domini. — Qu. 2. An debitor donans immemor debiti excusetur a restitutione. — 701. Quid, si debitor restituendo se conjiceret deberet in necessitatem extremam. — 702. Quid, si in necessitatem gravem. — 703. Quid, si creditor sit in eadem necessitate. — 704. An debitor differens restitutio nem ex justa causa, teneatur reddere interesse quod patitur creditor. — 705. An haeres rei teneatur ad damna, quando reus cui successit, fuit capite damnatus. — 706. An possessor bonae fidei in dubio an factus sit ditor teneatur restituere p. 161

CAPUT III.

De Contractibus.

DUBIUM I.

QUID IN GENERE SIT CONTRACTUS.

707. Quid est contractus, et quotuplex? — 708. Quotupliciter contractus perficitur. — 709. Quid, si quis contrahat sine animo contrahendi. — 710. Quid, si sine animo se obligandi. — 711. An contractus sine solemnitatibus obliget in conscientia. — 712. An oriatur obligatio ex contractu de re turpi. Et cui facienda tunc restitutio. — 713. An quando actio est debita, sed non ex justitia, pretium sit restituendum pro illa acceptum. — 714. Quando dolus vel error irriter contractum. — 715. Quid, si dolus fuerit circa rei qualitatem, sed dederit causam contractui. — 716. An metus gravis injustus redditum irritum contractum ipso facto. — 717. An me-

DUBIUM VI.
QUID SIT MUTUUM.

754. Quomodo mutuum distinguatur a permutatione, pignore, etc. — 755. Quando restituui debet mutuum, si non est praefixus terminus. — 756. An repeti possit mutuum datum ecclesiae, universitati vel minori. — 757. Quid, si detur filiosfamilias . . . p. 201

DUBIUM VII.
QUID SIT USURA.

758. Quando committatur usura. — 759. An usura sit mala de jure naturae. — 760. An mutuans possit aliquid exigere, si obligetur solutionem expectare per longum tempus. — 761. De usura mentali. — Qu. 1. Quando ex ea oriatur obligatio restitutio. — Qu. 2. Utrum mutuans possit retinere id de quo dubitatur an gratis sit datum. — 762. An liceat dare mutuum ob spem lucri. — 763. An mutuans possit retinere quod mutuatarius dedit ex timore, ne alia mutuatio ei negetur in futurum. — 764. An obligatio *antidoralis* possit in pactum deduci. — Vide alias casus apud Busenbaum. — 765. An possit exigere aliquid ob *periculum sortis*. — Quid de *montibus pietatis*. — 766. An liceat pactum *poenae conventionalis*. — 767. An dicta poena debeatur ante sententiam. — 768. An et quando possit aliquid exigere ob *dannum emergens* vel ob *lucrum cessans*. — 769. Quot conditiones requirantur ad hoc interesse exigendum. An in contractu oportet monere mutuatarium de damno emergenti vel alio justo titulo. An possit mutuans tale interesse exigere, si ipse se offerat ad mutuandum. — 770. An liceat mutuanti pacisci ab initio de certa pecunia solvenda pro damno vel lucro incerto. — 771. An possit exigere lucrum cessans, si aliam substitutas pecuniam, ad negotium non destinatam. — 772. Quid, si dicas: Negotiarer, nisi essent mutuum pertinentes. — 773. Quid, si aderat justus titulus aliquid exigendi, sed mutuans bona fide inerit contractum usurarium. — 774. Quae pacta liceant in mutatione. — 775. An sit illicitum pactum *legis commissoriae*. — 776. An fructus pignoris debeant restituui. Quid, si pignus datum sit pro dote. — 777. An teneat pactum, ut reddatur aliquid debitum, sed non ex justitia. An, ut desistatur ab injuria. — 778. An valeat pactum, ut injuria condonetur. — 779. An pactum, ut conferatur officium. — 780. An pactum, ut praestentur debita ex gratitudine. — 781. An pactum remutuandi. — 782. An pactum, ut res in eadem specie reddatur. — 783. An usurariis acquirat dominium lucri usurarii. — 784. Quid de fructibus rei usu consumptibilis. — 785. Ad quid teneatur praebens consilium aut dans pecuniam pro mutuo usurario. — 786. An peccet deponens pecuniam apud abusurum ad usuras. — 787. An principes, etc., cooperantes ut solvantur usurae, teneantur ad restitutionem. — 788. An liceat creditori mutuantis exigere usuras. — 789. An peccent famuli co-

perantes dominis usurariis. — 790. Quomodo haeredes usurarii teneantur ad restitutio-nem. — An liceat petere mutuum ab usurario. (Remissive ad Lib. 2, n. 47, v. *Secunda*; et n. 77, v. *4o. Licitum*). — 791. Vide alios casus apud Busenbaum. — 792. Quae obligatio et poena usuriorum. . . p. 203

DUBIUM VIII.

DE EMPTIONE ET VENDITIONE.

ART. I.

QUID SIT EMPTIO ET VENDITIO.

793. Quando venditio est justa. — 794. An requiratur determinatio pretii. An data *arrha*, liceat a contractu resilire. — 795. An requiratur scriptura et traditio. — 796. An ad transferendum dominium requiratur solutio pretii, vel fides de illo. — 797. Ad quem spectent fructus, cum completetur conditio emptionis. — 798. Ad quem spectent fructus rei venditiae, sed non traditae. — 799. Cujus sit res empta pecunia aliena. — 800. An valeat contractus, si vendatur res aliena. — 801. In quibus casibus res suo valore crescat, vel decrescat. — 802. Quid de merce ultro-nea. — 803. An taxa obliget in conscientia. — 804. Quotupliciter pretium varietur. Et an res pretiosae habeant majorem latitudinem. — 805. An deceptio semper obliget ad restitutionem. — 806. An liceat pluris vendere rem utilem emptori. — 807. Quid, si adsint aliij justi tituli. — 808. An res extraordinae possint vendi quanti plurimi. An communis aestimatio variet pretium. Et an vendito sub hasta, aut per venditices. — 809. Quid, si res vendatur minutim. — 810. An res possit carius vendi ob dilatam solutionem. An ratione periculi, vel quia res pluris esset valitura. — 811. An res ad creditum carius vendi possit. — 812. An et quando liceat vendere cum pacto retrovendendi. — 813. An licitum sit pactum reemendi ad arbitrium emptoris. Quid de contractu *mohatra*. — 814. De *monopolis*. — 815. Quot modis fit *monopolium*. — 816. An unus vel pauci, qui annonam emunt ut carius vendant, peccent contra justitiam. — 817. An mercatores inter se conspirantes ut merces vendant pretio summo, teneantur ad restitutionem. Et an, facto *monopolio* a mercatoribus, liceat aliis mer-cem eodem pretio vendere. — 818. An irritet contractum vitium occultum. — 819. Quid, si vitium sit circa substantiam. — 820. Quid, si venditur ut pura res mixta perfectior aliis. Quid de vino mixto cum aqua. — 821. An sit injustitia vendere quid pro quo. — 822. Quid, si vitium est circa quantitatem. — 823. Quid, si circa qualitatem. — 824. An sit illicitum vendere pretio ordinario debitu m cuius debitor non est solvendo; vel mercem mox minuendam. — 825. An, tra-dita tibi re ad vendendum pretio designato, possit retinere superfluum. Et an idem dicendum de eo qui emit nomine alieno. — 826. Quid de sartoribus vilius pannum emen-tibus. — 827. Si res vendatur duobus, cui acquiratur dominium. — 828. Si res pereat

ante traditionem, cui pereat. — Quid, si post traditionem. — 829. An liceat vilius emere chirographa seu credita. — 830. Vide alia apud Busenbaum p. 232

ART. II.

QUID SIT NEGOTIATIO, ET QUIBUS ILLICITA.

831. Quando clericis negotiatio sit graviter illicita. — 832. Quid, si clericus negotiatur alieno nomine. Et vide ibi *sancitum ex bulla Benedicti XIV.* — 833. Quid, si negotiatur per alium. — 834. An liceat clero aut religioso emere animalia, ad ea vendenda, saginata in pascuis suis. — 835. An liceat emere pecora ad ea saginanda ex pascuis alienis. — 836. An liceat emere agrum cum fructibus. An vendere carius ut ematur vilius. An emere lanas ad vendendum pannum. — 837. An liceat clero absolute ne-gotiari pro necessitate sui vel familiae. — 838. An aliquando laicis negotiatio sit illi-cita. — An liceat clericis gerere negotia-sive procurations saecularium . . . p. 261

DUBIUM IX.

QUID SIT CONTRACTUS CENSUS, ET AN LICITUS.

839. Quando census est licitus. — 840. An liceat census super persona. — 841. An per-reat census, pereunte re censuata. — 842. An liceat apponere in censu pactum assecuratio-nis. — 843. An sit licitus census redimi-bilis ex ultra parte. — 844. An et quando liceat census vitalitius. — 845. Quae condi-tiones requirantur in bulla Nicolai V. — 846. Conditions requisitae in bulla S. Pii V. — Conditio 1^a: Ut census constituantur super re stabili et designata. — 2^a: Ut pecunia numeretur. — 3^a: Ut non fiat pactum de so-lutione anticipata. — 4^a: Ne obligetur cen-suarius ad casus fortuitos. — 847. Dub. hic 1^a. An, pereunte re, extinguatur census. Dub. 2^a. An re per certum tempus non dante fructus, debeatur pensio. Dub. 3^a. An pereunte re specialiter designata, maneant obligata alia bona hypothecata. — Conditio 5^a: Ut censuarius non privetur rem alienare. — 6^a: Ne apponatur poena pro pensione non soluta. — 7^a: Ne census creetur ex pensio-nibus non solutis. — 8^a: Ut censor non possit pretium repeteret, et ut censuarius possit redimere. — 9^a: Ut non vendatur alii census, majori vel minori pretio. — 848. An bulla S. Pii obliget in conscientia. — 849. Et an obliget ubi non est recepta. . . p. 267

DUBIUM X.

QUID SIT CAMBIUM.

850. Quid sit cambium, et quotuplex. — 851. An liceat cambium minutum. — 852. An, cambium per litteras. — 853. An, cambium reale. — 854. Quid de cambio ficto, seu sicco. An liceat *cambium cum recambio*. Quid de cambio Francofurtensi. — 855. An liceat pecuniam adulterinam expendere. — 856. An liceat famulo lucrari commutando pecuniam domini. p. 277

DUBIUM XI.

QUID SIT LOCATIO ET CONDUCTIO.

857. Vide diversos casus apud Busenbaum. — 858. Quando locator potest conductorem ex-pellere ante tempus expletum. — 859. An successor locator expellere possit con-ductorem. — 860. An ob sterilitatem debeatur colono remissio pensionis. — 861. An liceat pauperi elocare jus mendicandi. — 862. An nuntius profiscens ad eundem locum, possit accipere a duobus duplicatam merce-dem. — 863. An conductor obligatus ad me-liorations, illas debeat facere expensis suis. — 864. An debeatur salarium famulo aegro-tanti. Et an expensae curationis. . . p. 280

DUBIUM XII.

DE CONTRACTU EMPHYTEUSIS, FEUDI ET LIBELLI.

865. Quid de emphyteusi. — 866. An debeatur pensio in gravi jactura fructuum. — 867. Quid de feudo. — 868. Quid de contractu libella-tico p. 285

DUBIUM XIII.

QUID SIT SPONSIO ET LUDUS.

869. Quid est sponsio, et an sit licita. — 870. An liceat spondere circa peccatum committen-dum. — 871. Quid ludus, et quando licitus. — 872. An sit restituendum lucratum a filiofamilias aut religioso. — 873. Quid, si religiosus ludat illicite, per licentiam ge-neraliem. — 874. An religiosus possit plus lucrari quam perdere. — 875. An si exponat majorem summam quam possit, te-neat restituere lucratum. — 876. Quantum filiusfamilias possit exponere ludo. — 877. Quando iudens cum deceptione teneat restituere. — 878. An valeat sponsio, si unus spondeat majorem summam quam alter. — 879. An, si unus rem certo sciat, et manifestet. Vide alia ibidem. — 880. An cogens alterum ad ludendum possit reti-nere lucratum. — 881. An teneat resti-tuere praesciens se victurum ob suam peri-tiam. — 882. An, qui uitur astutiis licitis. Quid, si utatur illicitis, et quantum debeat tunc restituere. An liceat ludere precibus sacris. — 883. Agitur de ludo vetito. — 884. Quae sint leges hunc ludum prohiben-tes. — 885. An et quomodo peccent *Io. Laici*, hoc ius iudicentur. — 886. An peccet graviter iudens ob lucrum. — 887. An victor ludo vetito possit retinere lucratum. — 888. Quid, si impeditat judicem ne ipsum condemnet. Et an teneat fateri veritatem judici interroganti. — 889. An possit reti-nere lucratum, si iusit animo repetendi. — 890. An victimus teneatur solvere. — 891. Quid, si uterque renuntiaverit legi. — 892. Et an victimus poterit petere relaxationem jura-menti. — 893. An victimus possit sibi com-pensare solutum. — 894. An possit transi-gere, si facte minitetur repetere in judicio. — 895. *IIo. Quod clericos*, quinam clerici comprehendantur. — 896. An certe peccent graviter clerici iudentes frequenter et in

magna quantitate. — 897. Quid, si solum frequenter. — 898. Quid, si solum in magna quantitate. — 899. Quando non peccent gra-viter nec leviter. — 900. An haec procedant in omni ludo *chartarum*. — 901. *IIIo. Quod religiosos*, an et quomodo peccent religiosi hoc iusu iudentes. — 902. *IVo. Quod episcopos*, quomodo ipsi peccent. — 903. An peccent graviter clerici et religiosi his iusibus assistentes. p. 286

DUBIUM XIV.

QUID SIT CONTRACTUS SOCIETATIS.

904. Quomodo fit societas. — 905. De condi-tionibus requisitis ad societatem. — Quid veniat nomine *dannorum*. — 906. Quid, nomine *expensarum*. Et an socius possit sibi deducere expensas itineris. — 907. Qu. 1. An capitale sit dividendum, si unus confert pecuniam, alter labore. — Qu. 2. Quomodo deinde dividendum lucrum. — Qu. 3. An *dannum sortis* spectet semper ad dominum. — Qu. 4. An liceat pactum, ut *dannum sortis* sit commune. — Qu. 5. Quando inter fra-tres censemur facta societas, et quid in ea servandum. — Qu. 6. Quibus modis finiatur societas. — 908. An per *tres contractus* pos-sit exigi lucrum certum, salvo capitali. — 909. De societate *animalium*. — Qu. 1. Si das rusticu pecuniam, ut emat boves ad societatem, et ille in aliud impedit, possis-sine lucrum exigere. — Qu. 2. An liceat pactum supplendi oves mortuas, interim fructus dividendo. — Qu. 3. An liceat contractus *ad caput salvum*. — 910. Quid de filio negotiante cum patre p. 305

DUBIUM XV.

QUID SIT ASSECURATIO ET FIDEJUSSIO.

(911 et 912) p. 316

DUBIUM XVI.

QUID SIT PIGNUS ET HYPOTHECA.

913. Quid est contractus pignoris. — 914. Quid, si quis utatur pignore. — 915. Quae liceant pignerari. — 916. De contractu antichri-seos p. 317

CAPUT IV.

De Tutela et Testamentis.

DUBIUM I.

QUID SIT TUTELA ET CURATELA.

917. Quibus detur tutor, et quibus curator. — 918. Ad quae teneantur tutores et curatores. — An pupilli et minores possint se natu-raliter obligare sine consensu tutorum, etc. (Vide infra vers. 6. *Pupillus*). p. 319

DUBIUM II.

QUID ET QUOTUPLEX SIT TESTAMENTUM.

919. Quid sit testamentum. De requisitis ad codicillum, et quid importet *clausula codi-cillaris*. — 920. Quotuplex est testamentum.

— 921. Ex quibus capitibus testamentum est nullum. — 922. Quid, si desint solemnitates, et sit testamentum ad pias causas. — 923. Quid, si constet haeredi voluntas testatoris. — 924. Quid, si non constet; an ipse teneatur credere uni testi. Et an testamentum nullum valeat quoad legata pia. — 925. Quid, si testamentum factum sit ab hominibus rusticani. — 926. Quid, si tempore pestis. — 927. An testamentum sine solemnitatibus obliget in conscientia. — 928. Vide alios casus. — 929. Quid de testamento clericorum, novitiorum, et militum. — 930. Dub. 1. An legatum relictum virginis ut nubat, possit ei dari, si fiat religiosa. — Dub. 2. An legatum relictum civibus loci possit dari extraneis. — Dub. 3. An legatum relictum orphanis possit dari eis qui parentes habent inutiles. — Dub. 4. An legatum relictum pueris ut nubant, possit dari eis quae sine dote jam nupserint. — Dub. 5. An legatum relictum pueris nupturis, possit dari viduis ut iterum nubant. — Dub. 6. An legatum relictum virginibus nubendis possit dari virginis corruptae. — Dub. 7. An legatum relictum pueriae ut remaneat virgo, debeatur ei si nubat. — Dub. 8. An legatum relictum pueriae ut nubat, transeat ad ejus haeredes si ante nuptias moriatur. — Dub. 9. An legatum relictum pro fabrica ecclesiae possit expendi in alia divino cultui necessaria. — Dub. 10. Quomodo distribuendum legatum relictum pauperibus. — 931. Qu. 1. An ultimae voluntates possint commutari a Papa sine causa. — Qu. 2. An ab episcopis cum justa causa. Dub. 1. An tunc requiratur consensus haeredis et legatarii. Dub. 2. Quae sint causae justae ad commutandum. p. 322

DUBIUM III.

DE RENUNTIATIONE HAEREDITATUM.

932. Quando valeat renuntiatio haereditatis. — 933. An haec stricte interpretanda. — Vide ibi resolutiones. — 934. An sint irrita pacta de haereditate viventium — Vide exceptiones. — 935. De constitutione Tridentini irritante renuntiationes ingredientium religiosum. p. 337

DUBIUM IV.

QUI POSSINT ET DEBENT ESSE
EXSECUTORES TESTAMENTI.

936. Qui possint esse exsecutores. Et qui sint de jure. Et an possint officio fungi per alios. — 937. An religiosus executor possit applicare suo monasterio legata relicta ad pias causas. — 938. Quomodo relata incerta sint exequenda. — 939. An legata ad pias causas possint commutari. — 940. Vide resolutiones. — 941. Quomodo exequenda voluntas testatoris. p. 339

DUBIUM V.

DE IIS QUI TESTARI
ET HAEREDES INSTITUI POSSUNT.

942. Qui testari possint. — 943. Qui possint haeredes institui. — 944. Vide resolutiones. — 945. Quae sit divisio haeredum. — 946. An

sit obligatio gravis relinquendi bona fratribus et aliis propinquis indigentibus. — 947. Quantum debeatur haeredibus necessariis. — 948. Quae sint causae justae exhaeredandi filios. — 949. An ob nuptias cum indignis. — Et vide Dubia super hoc puncto (v. Sed dubitatur). — 950. Vide alios casus, quando testamenta infirmentur. — 951. Quid possint petere spuri a matre et patre. — 952. Quid, si pater relinquat bona alteri, ut reddat filio spuri. — 953. Qui haeredes succedant ab intestato. — 954. Quomodo facienda sit collatio inter fratres. — 955. An debeant conferri sumptus pro studio, docto- ratu, etc. — 956. An patrimonium datum ad suscipiendos ordines. — 957. An bona paterna, quae filius expendit in ludis, etc. — 958. An expensae factae in nuptiis. — 959. An vestes, et similia, data a parentibus. — 960. Quid, si conjuges transeant ad secundas nuptias. — 961. De falcidia et trebellianica debita haeredibus p. 343

TRACTATUS SEXTUS

DE PRAECEPTO OCTAVO, NONO, DECIMO,
ET PRAECEPTIS ECCLESIAE

CAPUT I.

(De Praecepto Octavo.

DUBIUM I.

QUID SIT SUSPICIO, JUDICIVM TEMERARIUM
ET DUBITATIO; AC QUALE PECCATUM.

962. De judicio temerario, et quando est mortale. — 963. De suspicione et dubitatione temeraria. — 964. An haec pertingere possit ad mortale. — 965. Quomodo discernatur judicium a suspicione. p. 355

DUBIUM II.

QUID SIT, ET QUAM GRAVE PECCATUM DETRACTIO.

966. Quid sit detractio, et quid contumelia. — 967. An excusat a mortali, revelare defectus naturales alicujus, etc. — 968. Quando liceat crima prodere. — 969. An id liceat ad vitandum damnum proprium vel aliorum. — 970. Quando secretum sit servandum. — 971. Et quando possit manifestari. Et an, ad vitandum damnum proprium. — Quomodo autem peccent alienas litteras legentes. (Remissive, vide Lib. V, n. 70). — 972. An liceat famam suam tueri, alterum infamando. — 973. An, alterum infamare apud amicum. — 974. An excusat a mortali, propalare crimen, publicum in uno loco, in alio ubi non est notorium. — 975. Quando crimen possit dici publicum. — 976. An infamatus de uno crimine possit infamari de alio. — 977. Quid, si detrahis ex loquacitate. Et quid, si referas auditu. — 978. Vide alias resolutiones apud Busenbaum. — 979. Quomodo peccet audiens detractionem, et ad quid teneatur. — 980. Quid, si sit superior.

— 981. Quid, si sit particularis, et cum possit, non avertit. — 982. An liceat alium infamare ad tormenta vitanda. — 983. An liceat seipsum infamare. — 984. Quomodo restituendus sit honor ablatus. — 985. Quid si dehonorio fuerit secreta. — 986. Quae satisfactio praestanda. — 987. An semper sufficiat petitio veniae. — 988. Quibus casibus expediat confessarium omittere monitionem de hac satisfactione praebenda. — 989. An debeatur satisfactio, si offensus se vindicavit de contumelia. — 990. Quid, si offensor puniatur a judge, vel damnetur ad satisfaciendum. p. 357

DUBIUM III.

AN ET QUOMODO FAMA RESTITUENDA.

991. Quomodo debet fama restituiri. Et an apud auditores etiam mediatos. — 992. Quid, si verum crimen propalaveris. — 993. Quid, si bona fide alterum infamaveris. — 994. An tunc tenearis ad damnum, si advertens famam non restitutas. An autem diffamans injuste de crimine vero, teneatur restituere integrum damnum. — 995. Quid notandum circa infamantem libello famoso. — 996. An tenearis ad damnum ortum ex infamacione. — 997. Quae excusat a restitutione famae. — 998. Quid, si prudenter judices rem oblatione deletam. — 999. An et quando restitutio famae possit compensari, si alter renuat restituere. — 1000. An tenearis infamiam pecunis compensare. — 1001. An infamatus possit pecunii sibi famam compensare. — 1002. An excusat a restitutione periculum vitae vel propriae infamiae. — 1003. Quid, si infamatus remittat restitucionem. Et an haec liceat remitti p. 375

CAPUT II.

Quid de Praecepto Nono et Decimo.

CAPUT III.

Quid de Praeceptis Ecclesiae.

DUBIUM I.

QUID REQUIRATOR AD JEJUNIUM ECCLESIASTICUM
ET QUANTA EJUS OBLIGATIO.

1004. De unica comedione. — 1005. De abstinentia a carnis, ovis et lacticiniis. — 1006. An abstinentia a lacticiniis in quadragesima obliget sub gravi. — 1007. Dub. 1. An haec abstinentia obliget etiam in dominicis quadragesimae. — 1008. Quinam in quadragesima excusat ad edendas carnes aut lacticinia. — 1009. Dub. 2. An in jejunio extra quadragesimam sit abstinentia a lacticiniis de jure communis. Dub. 3. An, ubi viget consuetudo abstinenti. Dub. 4. An liceat edere biscotos ovis confectos. — 1010. Dub. 5. An liceat edere laridum, cui permittuntur ova. — 1011. Dub. 6. Quorum animalium carnes vetentur in jejunis. — 1012. Dub. 7. Quibus pueris possint ministrari carnes. — 1013. An dispensati ad car-

nes teneantur ad unicam comedionem et ad abstinentiam a piscibus. — 1014. Quid, in mensa privata. — 1015. Sancita circa hoc a nostro SS. P. Benedicto XIV. 1°. De oblatione sub gravi. 2°. De cibis in coenula adhibendis. 3°. De hora prandii. 4°. De episitis veticis ad carnes dispensatis. 5°. De dominicis quadragesimae. 6°. De bulla Crucificta. 7°. De jejuniis extra quadragesimam. — Quid, si quis sit dispensatus ad carnes ob debilitatem virium. An dispensatis ad carnes permittantur tantum carnes salubres. — 1016. De hora debita refectionis. — An antevertens notabiliter horam meridianam, graviter peccet. — 1017. De divisione prandii, etc., apud Busenbaum. — 1018. Qu. i. An liceat in jejunis sumere parum cibi ante potum. — 1019. Qu. 2. An electuaria frangant jejunium. — 1020. Qu. 3. Per quantum temporis prandium non interrumptatur. — Qu. 4. An quis, postquam surrexit a mensa, possit ad eam redire. — Qu. 5. Quantum liceat protrahere prandium. — 1021. An liceat sumere lac, jusculum et similia. — 1022. Qu. 1. An liceat potus vini. — Qu. 2. An potus cervisiae, ac limoniadis dictae sorbetto. — 1023. Qu. 3. An liceat potio chocolatis. — 1024. De collatiuncula vespertina. — 1025. Quenam quantitas permittatur in coenula; et quae in vigilia Nativitatis Domini et Paschalis aut Pentecostes. — 1026. Quenam qualitas ciborum in coenula permittatur. — 1027. Dub. 1. An liceat sumere ova. Et an parum casei. — 1028. Dub. 2. An pisces. — 1029. Dub. 3. An panem coctum et jusculum ex herbis. An legumina. — 1030. Quae sit parva materia carnium aut aliorum ciborum. Et an sit veticum saepius in die quid parum edere. Qu. 1. An bis comedens culpabiliter teneatur ad jejunium. — Qu. 2. Quid, si inculpabiliter. — Qu. 3. An liceat cauponibus ministrare carnes in die jejunii. p. 384

DUBIUM II.

QUAE CAUSA EXCUSANT A JEJUNIO.

1031. Quatuor sunt causae excusantes a jejunio: 1°. Dispensatio; 2°. Impotentia; 3°. Labor; 4°. Pietas. — Vide omnia quae de his dicit Busenbaum. — 1032. I^o causa est Dispensatio. — Possunt enim a jejunio dispensare: 1°. Papa. 2°. Episcopi. 3°. Parochi. 4°. Praefati. — De quibus singulatim agitur. — 1033. II° causa est Impotentia. — Quinam excusat de impotentia physica. Resp. 1° infirmi; 2° pauperes. — 1034. Quinam excusat de impotentia moralis. Resp. 1°. Qui laborant dolore capitis; vel qui 2° nequeunt dormire. An autem hi teneantur mane sumere coenulam. — 3°. Milites. — 4°. An uxores timentes indignationem a viris; et an viri non potentes reddere debitum. — 1035. 5°. Adolescentes. — 1036. 6°. Senes. Dub. 1. An sexagenarii robusti teneantur jejunare. — 1037. Dub. 2. An feminae quinagenariae. — 1038. Dub. 3. Quid de senibus habentibus votum jejunandi. — 1039. Dub. 4. An religiosi sexagenarii teneantur ad jejunia regulare. — 1040. Dub. 5. An jejunium subrogatum voto castitatis obliget sexagenarios.

— 1041. III^a causa est *Labor*. Quae sint artes per se laboriosae. An excusentur tonsores et sartores. An pictores, scribae et horologarii. An molitores, argentarii et sculptrores. — 1042. Qu. 1. An excusentur artifices divites. — 1043. Qu. 2. An excusentur artifices qui possunt jejunare sine gravi incommodo. — 1044. Qu. 3. An excusentur ipsi in diebus in quibus non laborant. — 1045. Qu. 4. An excusentur qui assumunt laborem in fraudem jejunii. — 1046. Qu. 5. An, qui laborant sine justa causa. Et an, qui laborant ob rārum lucrum. — 1047. De itinerantibus. —

LIBER QUARTUS

DE PRAECEPTIS PARTICULARIBUS CERTO HOMINUM STATUI PROPRIIS

CAPUT I.

De Statu religioso.

DUBIUM I.

QUAE SIT NATURA STATUS RELIGIOSI.

1. Quid status religionis. Et qui sint religiosi. — 2. An religiosus promotus ad cardinalatum vel episcopatum maneat obstrictus votis. — 3. An teneatur ad observantiam suae regulae. — 4. An promotus ad parochiam teneatur ad habitum et regulam. . p. 443

DUBIUM II.

QUAE REQUIRANTUR AD VALOREM PROFESSIONIS RELIGIOSAE.

5. Quae conditiones requirantur ad professionem religiosam: 1°. Aptitudo voventis. Quid de aetate et exploratione puerorum suscipientium habitum religiosum. — 6. 2°. Requiritur consensus praelati Ordinis. — 7. 3°. Ut professio sit spontanea. — 8. Quomodo et quando professus possit reclamare de nullitate suae professionis. p. 446

DUBIUM III.

AD QUID TENEANTUR RELIGIOSUS VI SUAE PROFESSIONIS.

9. De obligatione religiosi tendendi ad perfectionem. — 10. Quando religiosus peccet graviter contra hanc obligationem. — 11. An peccet graviter, si intendat servare sola mandata obligantia sub gravi. — 12. An qui libet christianus graviter peccet, si proponat committere omnia venialia. — 13. An praelatus aliquando peccet graviter, negligendo corrigere defectus leves subditorum. p. 449

Dub. 1. Quale iter sufficiat ad excusandum. Dub. 2. An excusentur iter facientes equis vel rhedis. — 1048. IV^a causa est *Pietas*. An ideo opera pietatis possint sponte suscipi. — 1049. 1°. Quando excusentur inserentes infirmis. 2°. Quando peregrinantes ad loca sacra. 3°. Quando concionatores. 4°. Quando cantores. 5°. Quando lectores; 6°. Quando advocati, judices, medici et alii professores. 7°. Quando confessarii. — 1050. An absentes a patria teneantur ad jejunitum in illa praecceptum. Et an ad jejuniū loci ubi sunt. (Remissive ad Lib. I, n. 156). p. 416

DUBIUM IV.

AD QUID RELIGIOSUS OBLIGETUR VI VOTORUM.

14. Ad quid obligetur religiosus ex voto *paupertatis*. An manuscripta, reliquiae et picturae sint propriae religiosorum. — 15. An possint habere peculium. — 16. Quae non repugnant voto paupertatis. — 17. An et quomodo peccet religiosus accipiens vel absumentis sine consensu superioris. — 18. An excusat a mortali licentia prae sumpta. — 19. An peccet religiosus absumentis bona in alium usum, quam ei sunt data. — 20. An possit renuntiare vel non acceptare sibi debita. — 21. An facere donationes remuneratorias. — 22. An testari. — 23. An alias largiri quod sibi subtraxit ex sibi concessis ad usum. — 24. Quaenam quantitas in religioso sit gravis. — 25. An peccet graviter si accipiat parva usque ad magnam quantitatem. — 26. An impotens restituere teneatur sibi subtrahere ex rebus datis ad usum. — 27. An peccet mutuans res ad usum concessas. — 28. An abscondens res, ne superior de eis disponat. — 29. Quid, si praelatus det licentiam ad expendendum ad usus turpes aut vanos. — 30. An haec licentia sit de se invalida. — 31. An subditus obtenta licentia generali, peccet contra paupertatem, et teneatur restituere, tam ipse quam accipiens, si expendat in usus turpes. — 32. An superior possit dare licentiam aliquid ludo exponendi. — 33. An excusat licentia petita et injuste negata. — 34. An accipiens aliquid a religioso sine licentia, possit aliquando id retinere. — 35. An votum paupertatis possit per consuetudinem abrogari. — 36. An abbatissa possit libere bona monasterii administrare. An instituere beneficia, et ea auferre; necnon conferre capellanias, etc. — 37. De voto *castitatis*. — Hic etiam agitur de *clausura* religiosorum. — 38. Ad quid obligetur religiosus ex voto

obedientiae. Et an teneatur subditus obedire sub gravi, si praelatus non jubeat in virtute obedientiae, vel sub poena gravi. — 39. An teneatur ad ea quae indirecte pertinent ad regulam. — 40. An ad ea quae sunt contra vel supra regulam. An teneatur assistere morbo contagioso infectis. — 41. Quid, si regula obliget sub peccato. — 42. Quid, si non sub peccato. — 43. An obligentur religiosi ad nova statuta capitulorum. — 44. An teneatur obedire praelatis regulam reformantibus. — 45. An praelati possint praecipere sub peccato actus internos. — 46. An religiosus non obediendo dupliger peccet. — 47. An teneatur obedire, si dubitat utrum res praecpta sit licita. Quid si habeat opinionem probabilem quod non teneatur. — 48. An religiosus valide voeat sine licentia praelati. — 49. An teneatur obedire praelato jubenti revelare secretum commissum. — 50. An religiosus teneatur ad vota in professione emissis, etiam si superveniat aliqua notabilis circumstantia non praevisa. An valeat licentia impetrata a praelato inferiori, si a majori fuerit prius denegata. — 51. Moniales quibus superioribus teneantur obedire. — 52. An abbatissa possit ipsis praecipere obligando in conscientia. — 53. An, cum ipsis dispensare in regulis et votis. — 54. An, irritare vota emissa cum suo consensu. — 55. An, vota novitiarum. — 56. Plura notanda circa obedientiam monialium debitam episcopo. — 57. An moniales in actu visitationis teneantur revelare transgressiones aliarum episcopo interroganti. — 58. De confessariis monialium remissive. — 59. Plura notanda de electione abbatissae. — 60. De privilegiis regularium et monialium. Et an moniales gaudente privilegiis religiosorum ejusdem ordinis. — 61. Et 1°. An abbatissae possint dispensare in jejuniis, Officio, etc. 2°. An moniales possint absolviri ab episcopo. 3°. An omnes regulares possint divina peragere tempore interdicti. — 62. An laici possint sepeliri in ecclesiis monialium. — 63. De privilegiis regularium circa divinum Officium. — 64. An praelatus possit privilegia limitare. p. 453

DUBIUM V.

QUI POSSINT VEL TENEANTUR INGREDI RELIGIONEM.

65. Quibus non liceat religionem ingredi. — 66. In qua necessitate parentum prohibeatur filii religiosos fieri. — 67. Quando filii jam professi teneantur a religione egredi ad subveniendum parentibus. — 68. An peccant filii religionem ingredientes, invitati aut inscisis parentibus. — 69. Quando prohibeatur parentibus religionem intrare ob necessitatē filiorum. — 70. An liceat relinquere fratres aut sorores in necessitate. — 71. An debitis gravati possint religionem ingredi. Quid, si jam sint professi. — 72. Voventes religionem, quando teneantur vel excusentur ingredi. — 73. Quando liceat ad aliam religionem laxiore vel strictiore transire. — 74. An parochi possint religionem ingredi episcopo contradicente. — 75. An episcopus possit impedire clericos a reli-

gione. — 76. An et quando episcopi possint deserere ecclesias suas aut permittare. — 77. An peccant graviter parentes, avertendo filios a religione. — 78. An et quomodo aliquis vocatus ad religionem peccet, si vocacionem suam negligat adimplere. . p. 493

DUBIUM VI.

AD QUID TENEANTUR RELIGIOSI EJECTI ET FUGITIVI.

79. Ob quas causas possint religiosi e religione expelli. — 80. Quae possint acquirere ejecti. Quae, apostatae. — 81. Ad quid teneantur ejecti. — 82. Ad quid praelati teneantur erga apostatas vel ejectedos. p. 508

CAPUT II.

De Statu Clericorum.

DUBIUM I.

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

ART. I.

QUID ET QUOTUPLEX BENEFICIUM ECCLESIASTICUM.

83. Quid est beneficium. — 84. Quotuplex est p. 511

ART. II.

QUOMODO ACQUIRANTUR ET CONFERANTUR BENEFICIA.

85. Quibus modis acquirantur beneficia. — 86. Quinam sint proprii collatores beneficiorum. — 87. Quid et quotuplex sit iuspatronatus. — 88. Quando patronus teneatur praesentare. — 89. An pendente lite currat tempus presentationis. — 90. Quid facient dum si multi praesententur. — 91. An peccant non praesentantes digniores ad beneficia. Certum est de promoventibus ad cardinalatus et episcopatus. — 92. Id certum est etiam de episcopis non eligentibus digniores ad parochias. — 93. Quid, si electio fit ad beneficia simplicia. (Usque ad 96). — 97. An patroni non praesentantes digniores peccant graviter. — 98. An ad idem teneantur resignantes. — 99. Verior sententia. — 100. An eligendi digniores ad praelatures regulares. — 101. Vera sententia. — 102. An electio digni, omisso digniori, sit valida. — 103. Probabilior sententia. — 104. An episcopi digniores sint transferendi ad maiores ecclesias. Et hic, an translatio episcoporum vetetur jure divino. — 105. Quid, si adit justa causa. — 106. An eligentes minus dignum teneantur ad restitutionem. Et cui. — 107. An sententia negativa sit probabilis. — 108. An teneantur ad restitutionem id suadentes. — 109. Quid, si beneficium conferatur per concursum. — 110. An eo casu minus dignus electus teneatur resarcire dñnum ecclesiae vel digniori. — 111. An examinatores teneantur denuntiare digniores p. 512

ART. III.

QUAE INTENTIO ET QUALITATES REQUIRANTUR
AD BENEFICIUM ACCIPIENDUM.

112. Quaenam qualitas requiratur in eo cui beneficium conferatur. — 113. An requiratur in eo voluntas clericandi. — Quomodo peccet recipiens beneficium simplex, cum animo ducendi postea uxorem. — 114. An peccet graviter recipiens beneficium curatum cum animo dubio suscipiendo sacerdotium intra annum. p. 527

ART. IV.

AN LICEAT HABERE PLURA BENEFICIA
ET QUINAM BENEFICIARIU TENEANTUR AD RESIDENTIAM.

115. An et quando liceat habere plura beneficia. Vide alia apud Busenbaum. — 116. Quotuplia sunt beneficia. Et quae sint incompatibilia. Et an, obtento secundo beneficio quomodocumque incompatibili, vacet primum. — 117. An pluralitas beneficiorum sit vetita de jure divino vel positivo. — 118. Quae causae coherentes pluralitatem beneficiorum. — 119. De obligatione *residentiae*. Vide quae habent apud Busenbaum. — 120. Quinam beneficiarii ad residentiam obligentur. — 121. Qu. 1°. An curati teneantur residere de jure divino. — 122. Quid notandum circa residentiam episcoporum. — 123. Quid circa residentiam parochorum. — Dub. 1. An parochi indigent licentia in scriptis. — Dub. 2. An parochi habentes justam causam, possint abesse per duos menses sine licentia. Quid, si urgeat aliqua necessitas. Quid, si absint per modicum tempus. — 124. Qu. 2°. Quo in loco beneficiarii teneantur residere. — Et praesertim ubi episcopi. Et ubi parochi. — 125. Qu. 3°. Quaenam causae excusent pastores a residentia. — Et 1°. De causa *caritatis*. 2°. De causa *necessitatis*. 3°. De causa *obedientiae*. 4°. De causa *utilitatis*. — 126. Qu. 4°. Quando et quomodo pastores non residentes teneantur restituere fructus beneficiorum. — 127. Dub. 1°. Quid, si absint cum justa causa, sed sine licentia. — Dub. 2°. Quid, si eorum absentia sit sine culpa. — Dub. 3°. Quid si resideant inutiliter. Et an parochi teneantur per se exercere munia principaliora. — Dub. 4°. An non residentes teneantur integros fructus restituere. — 128. Qu. 5°. Quibus debent restituvi fructus a non residentibus. — 129. Plura hic de residentia canonorum. — 130. Quaenam causae excusent canonicos ab assistentia chori. — Et 1°. De causa *infirmitatis*. — Dub. 1°. An per se excusent septuagenerii. — Dub. 2°. An caeci et surdi. — 2°. De causa *necessitatis*. Quid, si quis abest a choro ob excommunicationem incursum. Quid, si ecclesia sit interdicta. Quid, si polluta. An canonici irregulares amittant distributiones et fructus praebendae. — 3°. De causa *utilitatis*. — 131. Quid de canonico poenitentiario. Quid de theologo, de examinatoribus, visitatoribus, etc. — 132. Quid de canonico docentibus. An parochi docentes gaudent eodem privilegio. Quid de canonico et parochi studentibus. p. 530

ART. V.

QUIBUS MODIS BENEFICIA AMITTANTUR.

133. Quibus modis amittuntur beneficia. — 134. Quid et quotuplex sit resignatio. — 135. Quid requiritur ut valeat resignatio conditionata. — 136. Quid de permutatione beneficiorum p. 557

ART. VI.

QUID ET QUOTUPLEX SIT PENSIO.

137. Quid et quotuplex pensio. — 138. A quo et quanta possit pensio designari. — 139. An pensionarius possit de illa libere disponere. p. 558

DUBIUM II.

DE HORIS CANONICIS.

ART. I.

QUI OBLIGENTUR AD HORAS.

140. Quinam clericci teneantur ad Officium. Qualem partem Officii teneantur dicere subdiaconi ea die qua ordinantur. Et an subdiaconus qui Officium recitavit ante ordinationem teneatur repeter. — 141. An teneantur ad Horas canonicas omnes religiosi et moniales. — 142. An religiosi non constituti in sacris et moniales, non dicentes Officium in choro, teneantur recitare privatim. — Dub. 1. An teneantur ad Officium religiosi electi. — Dub. 2. An profugi. — Dub. 3. An ad tritemes damnati. An gentes extra claustra. — 143. Not. 1°. An et quando religiosi teneantur recitare in choro. Quid, si sint occupati. — Not. 2°. An peccent graviter praelati negligentes Officium recitari in choro. An teneantur episcopi recitare in choro. — Not. 3°. An teneantur supplere omissa, qui plura non percipiunt ut choro inserviant. An ad peccandum graviter sufficiat omissionis minoris partis quam in Officio privato. — 144. De obligatione beneficiariorum circa Officium. An beneficiarius ordinatus per metum gravem teneatur ad Officium. Vide alia apud Busenbaum. — 145. Qu. 1. Quo peccata committat sacerdos beneficiatus Officium omittens. — Qu. 2. An beneficiarius graviter peccet omittendo Officium, si velit fructus restituere p. 560

ART. II.

QUANTA SIT HAEC OBLIGATIO.

146. Quae culpa sit omittere Officium vel partem ejus notabilem. — 147. Quae sit parva materia in omissione Officii. — 148. An omissione Horarum sit unum vel plura peccata. — 149. Quo peccata committit qui Officium in mare projiciens redditur impotens ad recitandum. — 150. Utrum dubitans an aliquid omiserit, teneatur id recitare. — 151. Quando beneficiarii Officium omittentes teneantur restituere fructus. — 152. Quibus sit applicanda fructum restitutio. — 153. Quando possit beneficiarius a restitutione excusari titulo pecuniae expensae. p. 570

ART. III.

QUAE EXCUSENT A RECITATIONE HORARUM.

154. Quomodo excuset *infirmitas*. — Not. 1°. An excuset gravis molestia. — Not. 2°. An excusat convalescentia. — Not. 3°. Quid in dubio an infirmitas sufficiat ad excusandum. — Not. 4°. Quid, si dubites an possis recitare partem. — 155. An excusent laborantes febri tertiana vel quartana. — 156. Quomodo excusat *justum impedimentum*. Et an ideo excusent concionatores, confessarii, pergentes necessaria in choro. (Vide de hoc dicta, n. 143, v. Not. III°). — 157. Quomodo excusat *caecitas et carentia breviarii*. — 158. An impotens recitare totum Officium teneatur ad partem. Quid, si non habeas Officium proprium. An tenearis recitare cum socio, si nequis solus. An beneficiarius teneatur conducere socium, si non possit solus recitare. — 159. Quomodo excusat *distributio* p. 577

ART. IV.

QUOMODO RECITANDAE SINT HORAE.

160. Requiritur I^o. Ut recitentur juxta *prae-scriptum breviarii Romanii*. — 161. Qu. 1. An sit obligatio recitandi litanias. — Qu. 2. An Officium defunctorum. — Qu. 3. An liceat Officium in brevius permutare. — Qu. 4. An possitis te conformare cum clero privilegiato. — Qu. 5. An errans in Officio teneatur repeter. — 162. Requiritur II°. *Pronuntiatio vocalis*. — 163. Qu. 1. An satisfaciat legens, si se non audiat. An autem satisfaciat submisso recitans in choro. (Remissive ad Lib. III, n. 675, v. Dub. 4). — Qu. 2. An si recites Officium in choro vel cum socio, tenearis repetere quae non percipis. — Qu. 3. An satisfaciat surdus vel surdaster, recitans in choro. — 164. Requiritur III°. *Pronuntiatio integrata*. — 165. Quomodo peccet mutilans verba. Quid, si recites cum socio mutilante. — 166. Requiritur IV°. *Pronuntiatio continua*. — 167. An Matutinum possit separari a Laudibus. Et an tunc sit obligatio terminare Horas et Matutinum cum *Pater* et Oratione Officii currentis. Et an nocturni possint invicem separari. — 168. An sit repetenda Hora, si magna intercedat interrupcio. Quae sint causae justae interrumpendi. — 169. Requiritur V^o. Ne invertatur ordo. — 170. Causae invertingi ordinem. — 171. An in choro sit gravis obligatio recitandi Horas ordine debito et statis horis. — 172. Requiritur VI°. Ut dicantur Horae *tempore suo*. — 173. Quae sint causae justae anticipandi vel postponendi. Quo tempore dicendae sint Horae. — 174. Qu. 1. Quando possit dici Matutinum. — Qu. 2. An Matutinum defunctorum possit pridie recitari. — Qu. 3. An in vespera diei antecedentis possint recitari litaniae. — 175. Requiritur VII°. Ut Horae recitentur *attente et devote*. — 176. Quaenam *intentio* requiritur. Et quaenam *attentione*. Et 1° de attentione externa. 2° de attentione interna. — 177. An attentio interna sit necessaria ad satisfaciendum. Et an beneficiarius recitans sine attentione interna

teneatur ad restitutionem. (Remissive ad Lib. III, n. 669). Regula ad scrupulos abiiciendos. — 178. An et quomodo peccet recitans Officium existens in peccato mortali. — 179. An liceat Officium dicere in loco indecenti. An extra chorum situs recitandi sit de praecerto. p. 584

DUBIUM III.

QUID CLERICI POSSINT CIRCA DISPOSITIONEM
FRUCTUUM SUORUM BENEFICIORUM.

180. An beneficiarii sint domini fructuum quoad necessaria sustentationi. — 181. An, quoad non necessaria (Vide etiam Lib. III, ex n. 490). — 182. Quid notandum circa congruam sustentationem clericci. — 183. Quaenam quantitas in vanis expensis censeatur gravis. — 184. Quae teneantur clericci erogare in usus pios. — 185. Quid intelligatur nomine usus pii. — 186. Vide resolutions. — An clericci possint testari de fructibus beneficii. — 187. De alienatione bonorum ecclesiasticorum. — Not. 1. De poenis in alienantes bona Ecclesiae. — Not. 2. An possint alienari, si talis facultas data sit a donante. — Not. 3. Quid veniat nomine bonorum ecclesiasticorum. — Not. 4. Quid, si alienatio vetita sit a donante. Et quae sint causae justae alienandi. — Not. 5. Quae solemnitates requirantur. Et quid, si deficiat causa. — Not. 6. Quae bona possint alienari sine solemnitatibus, et in quibus casibus. — Not. 7. Quid de locatione bonorum ecclesiasticorum. p. 615

DUBIUM IV.

QUIS SIT HABITUS CLERICORUM; QUAE ARTES,
OFFICIA, ACTIONES IIS PROHIBEANTUR.

188. Quinam clericci teneantur ad habitum et tonsuram. — 189. Quae artes prohibeantur clericis. — 190. Quae officia. — 191. Quae actiones p. 623

CAPUT III.

De Statu et Officio Personarum saecularium
quarundam, et praesertim judicialium.

DUBIUM I.

QUAE REQUIRANTUR AD LEGITIMUM JUDICIO.

- (192, 193 et 194) p. 625

DUBIUM II.

DE POTESTATE ET OFFICIO JUDICIS.

ART. I.

QUID REQUIRANTUR IN JUDICE.

- (195 et 196) p. 625

ART. II.

QUID JUDICI SERVANDUM CIRCA INQUISITIONEM.

197. Quibus modis possit procedi contra reos. — 198. In quibus iudex possit instituere inquisitionem generalem. Et in hac, ad quid

teneantur subditi. — 199. Quando judex possit procedere sine accusatore. — 200. Quando possit judex inquirere in particulari. — 201. Plura notanda de judice procedente per inquisitionem p. 627

ART. III.

QUID LICEAT JUDICI CIRCA QUAESTIONES SIVE TORTURAM.

202. Quae requirantur ut possit procedi ad torquendum reum. — 203. Usquequo possit reus torqueri. — 204. An semel tortus possit iterum torqueri p. 630

ART. IV.

QUID SERVANDUM JUDICI CIRCA SENTENTIAM ET POENAM.

205. Quandonam judex inferior possit poenam relaxare vel minuere. Quid, si judex sit supremus. — 206. An possit judex judicare in causa ubi fuit advocatus. — 207. An possit damnare nocentem qui juridice est innocens. — 208. Quid, si sciat innocentem et probatus sit nocens. — 209. Quid facere debet judex si utrinque sententiae sint probabiles. — 210. Plura notanda super hac materia. — 211. An liceat judici accipere munera a litigantibus. — 212. An peccent munera dantes judici vel ejus ministri. — 213. Quibus poenis puniendus judex ob munera inquam ferens sententiam. — 214. Ad quid teneatur judex ferens injustam sententiam. — 215. An sententia iusta obliget in conscientia. — 216. Ad quid teneatur judex qui munera accepit. — 217. Quid possint accipere commissarii sive executores p. 631

DUBIUM III.

QUOD SIT OFFICIUM ADVOCATI.

218. Quae requirantur in advoco. — 219. Quid prohibeatur officium advocati exercere. — 220. Quid licitum sit advoco. — 221. Quos pauperes teneantur advoco tueri. — 222. An possit advocatus tueri causam minus probabilem. — 223. Quando advocatus teneatur ad restitutionem. — 224. An liceat advoco convenire de pretio, incepta lite. An de quota litis. — 225. Plura notanda circa advocati salario. — 226. Quando peccet advocatus contra suum officium p. 641

DUBIUM IV.

QUAE SIT OBLIGATIO REFERENTIS, SECRETARI, NOTARII ET PROCURATORIS.

227. Ad quid teneantur referentes, etc. — 228. Quando peccent referentes. — 229. Quando secretarii. — 230. Quando tabelliones sive notarii. — 231. Plura notanda circa notarios et tabelliones. — 232. Quando peccent procuratores. — 233. Plura notanda de stipendio procuratoris p. 647

DUBIUM V.

QUOD SIT OFFICIUM ACCUSATORIS.

234. Quae sint cavenda ad servandam justitiam accusatoris. — 235. Quae requirantur ad legitimam accusationem. — 236. An et quis teneatur alterum accusare vel denunciare. — 237. An teneantur ad restitutionem poenae obstricti ex officio ad denuntiandum, prout custodes gabellarum, si non denuntiant. — 238. Qui prohibeantur accusare. — 239. Quando illicitem est crimen denuntiare. — 240. An correctio fraterna debeat praecedere accusationem. — 241. Quando vero liceat accusare prævia mōnitōne. — 242. Quid notandum circa denuntiationem evangelicam. — 243. Qu. 1. An liceat deferre praelato ut patri crimen occultum, omissa correctione. — 244. Qu. 2. An crimen possit praelato denuntiari, si reus est emendatus. — 245. Qu. 3. Quid in dubio an correctio melius fiat per praelatum. — Qu. 4. An liceat renuntiari juri fraternali correctionis. — 246. Quid notandum circa denuntiationem judiciale. — 247. An possint cogi a praelato denuntiatores evangelici ad faciendam denuntiationem judiciale. — 248. Quid notandum de monitoriis. — 249. An sit obligatio denuntiandi haereticos cum periculo gravis damni. — 250. An teneantur denuntiare haereticos nobis conjunctos. — 251. Quae crimina denuntianda tamquam de haeresi suspecta. — 252. An et quando denuntiandi blasphemii. — 253. An denuntiandi superstitionis. — 254. An denuntiandi sint negligentes denuntiare

DUBIUM VI.

DE TESTIBUS.

255. Quomodo debeat esse et testificari testes ad probandum. — 256. Qui rejiciuntur. 1°. Servi. 2°. Mulieres. 3°. Minores. 4°. Inimici. 5°. Conjuncti et domestici. 6°. Infames. 7°. Perjuri. 8°. Socii criminis. 9°. Personae inopes et viles. 10°. Deliri et semifatui. — 257. In quibus casibus sufficit dictum unius testis. — 258. Quid, si unus testis deponat de una propositione haeretica, et aliūs de altera. — 259. An semper sufficientia duo testes ad probandum. — 260. Quales debent esse testes, ut plene probent. — 261. An laici repellantur a testificando contra clericos. Quid e converso. — 262. An testes inepti, ut supra, faciant indicium. — 263. An religiosi probent in causa sui monasterii. — 264. An et quando quis testari teneatur. — 265. An testis teneatur fateri veritatem judici non legitime interroganti. — 266. Quando judex legitime interroget. — 267. An testis teneatur manifestare crimen, si accusator unicum testem aferat. — 268. Non teneris manifestare judici etiam legitime interroganti: 1°. Si scias rem ex confessione. 2°. Sub secreto. 3°. Si tibi immineat damnum. 4°. Si acceperisti a parum fide dignis. 5°. Si rem acceperisti per injuriam. 6°. Si alter probabiliter non peccarit. — 269. Ad quid teneantur falsum testatus. — 270. Quando peccent testes. — Dub. 1. An peccent contra ju-

stitiam, si se abscondant ne citentur. — Dub. 2. An, si fugiant post citationem. — Dub. 3. An, si interrogati veritatem occultent. — 271. Quomodo facienda est depositio testium. p. 664

DUBIUM VII.

DE REO.

ART. I.

AN ET QUOMODO REUS TENEATUR FATERI VERITATEM.

272. Quid respondere potest reus non legitime interrogatus. — 273. Quando reus non tenebitur crimen fateri. — 274. An teneatur reus crimen fateri cum timore magnae poenae. — 275. An peccet graviter reus qui ad vindicta tormenta falsum crimen sibi imponit. — 276. Quando autem teneatur reus suam confessionem revocare. — 277. An reus ad se tuendum possit revelare crimina occulta testium aut accusatoris. Et an peccet graviter si crimina falsa eis imponat. — 278. An reus teneatur revelare complices p. 673

ART. II.

QUID LICEAT REO CIRCA FUGAM POENAE.

279. An liceat reo injuste damnato vim vi repellere aut positive resistere. — 280. An

reus qui vere deliquit possit fugere a carcere. — 281. An damnatus ad mortem teneatur fugere si possit. — 282. An reo ad fugiendum liceat decipere custodes et effrингere carcerem. Et an tunc teneatur ad dannum carceris fracti. — 283. An liceat aliis reum adjuvare ad fugiendum aut ad carcerem effringendum. — 284. An damnatus ut fame pereat teneatur sumere cibum oblatum. — 285. An et quando liceat reo appellare p. 678

DUBIUM VIII.

QUOMODO CONFESSARIO AGENDUM CUM REO.

(286 ad 290) p. 683

DUBIUM IX.

QUAE OBLIGATIO MEDICORUM, PHARMACOPORUM ET CHIRURGORUM. (291) p. 684

DUBIUM X.

QUAE OBLIGATIONES MERCATORUM, OPIFICUM ET CAETERORUM SAECULARIUM (292) p. 685

LIBER QUINTUS

DE RATIONE COGNOSCENDI ET DISCERNENDI PECCATA

ART. IV.

DE BONITATE ET MALITIA MORALI ACTUUM HUMANORUM AC DE PRINCIPIS MORALITATIS.

§ I. — In quo posita sit malitia vel bonitas actus moralis (XXXIV et XXXV). p. 698
§ II. — Quot et quenam sint principia moralitatis (XXXVI ad XL) p. 700

ARTICULUS ULTIMUS.

AN DETUR ACTUS INDIFFERENS IN INDIVIDUO.
(XL ad XLIV) p. 702

TRACTATUS

DE PECCATIS.

CAPUT I.

De Peccato in genere.

DUBIUM I.

QUID EST PECCATUM.

1. Quid sit peccatum. — 2. Quae conditiones requirantur ad peccatum. — 3. Quid notandum circa advertentiam requisitam ad pec-

ART. III.

DE LIBERO SEU LIBERTATE ACTUUM HUMANORUM.
(XXX ad XXXIII) p. 696

candum. — 4. An ad peccatum mortale requiratur formalis advertentia, vel sufficiat virtualis. — 5. Quid notandum circa *consensum* requisitum ad peccandum. — 6. An peccet graviter qui negative se habet quoad motus inordinatos. — 7. Quid, si sint motus carnales. — 8. Quae remedia quoad ipsos. — 9. An teneamus iis resistere, si ad sit causa non resistendi. — 10. Quomodo et a quo tempore imputentur peccata omissionis. — 11. An peccatum veniale sit contra legem divinam p. 705

DUBIUM II.

AN ET QUOMODO DESIDERIA ET DELECTATIONES SINT PECCATA.

ART. I.

QUALE PECCATUM SIT DESIDERIUM MALUM.

12. An desiderium sumat speciem ab actu exteriori. — 13. An sit peccatum desiderium objecti mali cum consensu conditionali. — 14. An delectatio de objecto malo sit illicita, quamvis consensus sit conditionatus. p. 720

ART. II.

AN DELECTATIO MOROSA SIT SEMPER PECCATUM.

15. In quo differant desiderium, gaudium et delectatio. — Quid, si quis delectatur de nupta, sed non qua nupta. — 16. Quando delectatio sit peccatum. — 17. In quo differat delectatio de re mala, et delectatio de cogitatione rei mala. — 18. An sit peccatum delectatio circa modum male operandi. — 19. An liceat gaudere de effectu bono sequutto ex opere malo. — 20. Quid, si opus fuerit formaliter malum, scilicet patrato cum peccato. — 21. An liceat delectari de malo proximi ob bonum finem. — 22. An liceat optare sibi mortem, ad vitandam vitam nimis duram. — Et an liceat optare mortem filiae, si non posset nubere ob inopiam, etc. — 23. An liceat conjugibus, sponsis et viduis delectari de actu conjugii. — 24. Quid praesertim de sponsis et viduis. — 25. An liceat conjugibus delectari de copula si conjux sit absens. — 26. Quot peccata committat jactans se de peccato patrato. — 27. An liceat delectatio de re solo jure positivo prohibita. — 28. Quid explicandum in delectatione. — 29. An peccet exercens actionem ex qua intelligit delectationem carnalem orituram. p. 723

DUBIUM III.

DE DISTINCTIONE PECCATORUM.

ART. I.

QUAE PECCATA DISTINGUANTUR SPECIE.

30. Quomodo peccata differant specie quoad materiale, et quomodo quoad formale peccati. — 31. Ex quotuplici radice desumatur diversitas specierum. — 32. An peccata specie distinguantur ex oppositione ad virtutes vel ex diversitate objectorum. — 33. An

ex praexceptis diversis peccata specie distinguantur. — 34. An peccatum ex objecto levius possit excedere gravitatem peccati superioris speciei p. 731

ART. II.

QUAE PECCATA DISTINGUANTUR NUMERO.

35. Vide omnia quae super hoc punto dicuntur a Busenbaum. — 36. Ex quibus radicibus desumatur distinctio numerica. — 37. De prima radice, quae est *multiplicitas actuum moraliter interruptorum*. — Et 1. Quomodo interrumptur *actus interni* circa peccata cordis. — 38. Quomodo circa peccata *oris et operis*. — 39. An malum propositum interrumptur per diuturnum tempus. — 40. Quid, si tamen voluntas permaneat in aliquo effectu. — 41. 2. Quomodo interrumptur aut uniantur *actus externi*. — 42. An explicanda omnia media apposita ad peccandum. — 43. Quid, si quis ab initio voluerit tangere, sed postea fornicietur. — 44. Quid, si quis centenis vicibus interpolatim furetur aureum ex intentione ab initio furandi centum. Et quot sacrilegia committat celebrans tres Missas in die Nativitatis Domini. — 45. De secunda radice, quae est *diversitas objectorum totarium*. — 46. Illationes hujus radicis. — 47. Qu. 1. Quid peccata committit qui eodem actu blasphemat duodecim Apostolos. — 48. Qu. 2. Quot, si quis detrahit vel conviciatur aliquem diversis contumelias. — 49. Qu. 3. Quot, si quis detrahit alicui coram pluribus. — 50. Qu. 4. Quot, si quis negat plures articulos fidei. — Qu. 5. Quot, si quis optat diversa mala inimico. — Qu. 6. Quot, si confessarius in mortali plures absolvat. — Quid, si sacerdos pluribus Eucharistiam ministret. — (Quid, si sacerdos projectat breviarium in mare, praevidentis reddi impotentem ad recitandum. De hoc vide dicta Lib. IV, n. 149) p. 734

CAPUT II.

De Peccatis in specie, Mortali et Veniali.

DUBIUM I.

QUID SIT PECCATUM MORTALE ET VENIALE.

51. Quid mortale et quid veniale. — 52. Quotuplici modo peccatum potest esse mortale. — Notabile advertendum pro iis qui de facili damnant de mortali p. 747

DUBIUM II.

QUIBUS EX CAUSIS PECCATUM EX GENERE SUO MORTALE FIAT PER ACCIDENTS VENIALE.

53. Quae requirantur ad peccatum mortale. — 54. Ex quibus causis mortale potest fieri veniale: — Et 1°. Ex imperfecta advertentia. — 55. 2°. Ex imperfecto consensu. — 56. 3°. Ex parvitate materiae. — 57. Vide resolutions. — 58. Quid, si quis vovisset dare ter mille aureos, et tres non solveret p. 748

DUBIUM III.

QUIBUS MODIS PECCATUM EX GENERE SUO VENIALE, AUT ACTUS INDIFFERENS TRANSEAT PER ACCIDENTS IN MORTALE.

59. Quomodo peccatum veniale fit mortale: 1°. Ob finem adjunctum. — 60. 2°. Ob ultimum finem constitutum. — 61. 3°. Ob contemptum. — 62. 4°. Ob scandalum. — 63. 5°. Ob periculum incidendi in mortale. — 64. An sit in statu peccati mortalis, qui proponat committere omnia venialia p. 749

CAPUT III.

De Peccatis capitalibus in specie.

DUBIUM I.

QUID SIT SUPERBIA, ET QUALE PECCATUM.

(65-67) p. 752

DUBIUM II.

QUID SIT AVARITIA.

68. Quid est avaritia. — 69. Quae sint filiae avaritiae. — 70. Quando et quomodo peccent aperientes et legentes litteras alienas. p. 754

DUBIUM III.

QUID SIT LUXURIA (71) p. 756

DUBIUM IV.

QUID SIT INVIDIA (72) p. 757

DUBIUM V.

DE GULA.

ART. I.

QUID SIT GULA (73 et 74) p. 758

ART. II.

QUID SIT EBRIETAS.

75. In quo consistit peccatum ebrietatis. Et quando est mortale. — 76. An sit peccatum se inebriare ex praescripto medici vel ex metu mortis. — 77. An sit semper mortale alium inebriare. — 78. Quando ebrietas excusat a mortali. — An sint peccata omnia mala commissa in ebrietate p. 759

DUBIUM VI.

QUID SIT IRA.

79. Quando ira sit peccatum. — 80. De peccatis quae oriuntur ab ira. — 81. An contumelia aliquando culpa vacet. — 82. Quotuplex est contumelia. — 83. Quae requirantur, ut maledictio sive imprecatio contra homines sit mortale p. 764

DUBIUM VII.

QUID SIT ACEDIA (84) p. 766